

Jak přiblížit zdravotní péči osobám bez přístřeší?

Pohled psychiatra na práci s lidmi bez domova

CHARITA OLOMOUC – MUDr. Jana Zmeková

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Význam lokality

Areál azylových služeb ACHO – azylový dům, nocležna, denní centrum

- SPECIFICKÁ SUBPOPULACE

- četnost psychických poruch – 40% (1/3 – 1/2); vedlejší produkt deinstitutionalizace
- vyhýbavost klientů k využívání běžných zdravotních služeb
 - špatné zkušenosti s lidmi a s úřady
 - marginalizace a zranitelnost
- specifika interakce – obhroublost, citová deprivace, vulgarity, odbržděnost, ovlivnění OPL
- rezigované postoje – ztráta motivace, cílů

NAŠE ORDINACE na začátku

- Vznikla v r. 2020
 - Prvotní podpora Města Olomouc + provozní řád, vyřízení registrace služby, výběrové řízení na zdrav. pojišťovny
 - Zahájení pilotního provozu – 11 / 2020 – žádosti o smlouvy u zdravotních pojišťoven
 - Smluvní vztahy – od 01/2021 – RBP (213) a VoZP (201) ;
 - od 03/2021 – pojišťovna MV (211) a 08/2021 ČPZP
- X ??? VZP – příslib – zamítnutí – odvolání – zamítnutí – nová žádost 01/2022
- !Nehradí ani léky vyšetřeným pacientům dotace MMO

NAŠE ORDINACE - fungování

- 3x týdně á 4 hodiny ; od 01/2021 do 09/2021 – **68 RČ / 214 intervencí**
- Objednávání – samotní pacienti + jejich sociální pracovníci
- Limity – (ne)dodržování termínů, chybí kontinuita péče - psychiatrická a léková anamnéza
- Výhody – spolupráce se sociální službou, asistované aktivity
 - možnost dohledu nad medikací, (nad stravováním)

EKONOMIKA – úhrady pojišťoven – nepokrývají provoz

- závislost na dotacích (MMO – i přes „antikampaň“)

VÝHLED - navýšení kapacity služby

- posílení propojenosti zdravotní a sociální služby

Anamnéza životního stylu bez domova

- Absence / Vyloučení z rodiny

 nezvládnuta adaptace ve společnosti = špatné zkušenosti s lidmi

 potenciální nebezpečnost sobě / okolí

X častěji v roli poškozených násilím sociálně protřelých osob

 nezpůsobilost účinné sebeobraný

 neporozumění sociálním situacím

Specifika ambulance psychiatra v azylovém teritoriu

- Jednorázový kontakt
- Tolerance alkoholu 0,8 promile – kritérium plné abstinence je likvidační
- Specifické požadavky – „*promluvit s někým rozumným*“
- Externalizace viny – problémy s příbuznými, v práci – „*co já jsem všechno pro ně udělal*“ „*oni mi dělají stres*“
- Racionalizace abusu – „*piju, ale přemýšlím normálně ... všechno zvládnou dělat*“
- Poruchy spánku – rušení jinými klienty ve vícelůžkových zařízeních

Psychiatrické služby ve státní nemocnici

- Vnímání klientů azylových služeb zdravotníky – stigmatizující stereotypy :
 - nesplňující běžné sociální požadavky – rušivost v zařízení
 - obhroublý projev
 - malhygiena
 - odlišný způsob výživy
 - celé jmění nosí s sebou – problém s uskladněním věcí
 - nereagující na tradiční léčebné postupy
 - marnost investice do pomoci – očekávaný návrat k původnímu životnímu stylu
- = špinavý, zapáchající, obtěžující, zneužívající nepřizpůsobivý člověk
(Hradecký, 2006)

Psychiatrická nemocnost v azylovém teritoriu

Nápadnost manifestace – specifika heteroanamnézy :

nedostupnost soukromí X není obklopen blízkými lidmi

- Závislosti látkové
- Organické psychické poruchy – následky úrazů, abuzu
- Posttraumatické poruchy
- Poruchy spánku
- Psychotické poruchy
- Úzkostné poruchy
- Poruchy osobnosti

Závislost na OPL

příčina selhání ve vlastní rodině

podmínka přijetí do komunity bezdomovců a
podmínka přežití v ní

náplň volného času

autosanace nespavosti, bolesti, úzkostí, (halu)

↔ Kriminalita

↔ Duální diagnóza – komplikace abuzu (+ PTSD ; + BAP ; +sch)

Poruchy spánku

nenaplněná základní potřeba – spát na bezpečném místě;

udržování povrchního spánku – anticipační úzkost

- reálné obavy z napadení, okradení - stimulační OPL

Úrovně : 1) hloubka, délka, načasování spánku (posun biorytmu)

2) události ve spánku (RLS, noční děsy /můry)

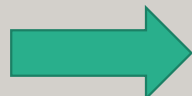
riziko úrazů ve spánku

Úzkostné a vyhýbavé poruchy

- Strach z odmítnutí ← špatné zkušenosti s lidmi
- Naučená reakce ← důsledek stálé ostražitosti
- Stigmatizace ← viditelnost na veřejném prostranství
- Nedostupnost zdrojů, které jsou běžně dostupné jiným občanům, př. invalidizační řízení (chybí doba pojištění, chybí časový údaj o začátku nemoci)

Psychotické poruchy

vystupňovaná svérázná desinterpretace reality X noncompliance

- otevřenost magickým konstruktům
- bezdomovectví cesta duchovního růstu
- překompenzování nízkého sebevědomí mimořádné schopnosti ;

- Odlišení prosté lhavosti - produkce „neuvěřitelných příběhů“ za účelem získání výhod ;

Poruchy osobnosti

- Anomální kognitivní schémata :
 - Disociální - „Život bez domova je atraktivní – nevyžaduje dodržování společenských pravidel“
 - Odmítnutí konzumismu – „Asketický narcismus“

? **SMYSLUPLNOST** ambulance psychiatra v azylovém teritoriu

B ě ž n á č i n n o s t

- Klinická – diagnostika, léčba, prevence, kontrola abusu ;
- Administrativní – dotazy soudů, policie, OSPOD, invalidizační řízení, PnP

S e k u n d á r n í z i s k y

- Motivující – evaluace - sociální začlenění - Hawthornův efekt = tendence k lepším výsledkům a adaptace při uvědomění si, že je jedinec pozorován
- Náhledová – zpětná vazba konformní se společenskými požadavky

Děkuji za pozornost

